

บทที่ ๓

การจับใจความสำคัญ

ใจความสำคัญ หรือความคิดหลัก (Main idea) หมายถึงข้อความที่เป็นสาระครอบคลุมเนื้อความอื่นๆ ในย่อหน้า หรือในเรื่องนั้นๆ ข้อความอื่นๆ เป็นเพียงผลความ ที่ขยายความหรือเสริมความให้รายละเอียดเท่านั้น

ผลความ หรือส่วนขยายใจความสำคัญนั้น แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. ใจความรอง หรือความคิดรอง (Major supporting ideas) หมายถึง ข้อความที่เป็นส่วนขยาย หรือสนับสนุนใจความสำคัญ ทำให้ใจความสำคัญชัดเจนขึ้น

๒. รายละเอียด (Minor supporting details) หมายถึง ข้อความที่เป็นส่วนรายละเอียดของเนื้อหา ที่ขยายใจความรอง หรือใจความสำคัญให้ชัดเจนยิ่งขึ้น รายละเอียดมีหลายชนิด ได้แก่ ตัวอย่าง การเปรียบเทียบต่างๆ สถิติตัวเลข วันเดือนปีที่ไม่สำคัญ การอ้างอิงคำกล่าวของบุคคล และรายละเอียดอื่นๆ ที่เสริมความเข้ามา

ตัวอย่าง

(๑) มีเหตุผลหลายประการที่ทำให้ฉันชอบล่องทางกระดิง (๒) ประการแรกคือเป็นสิ่งที่ท้าทาย น่าตื่นเต้น และมีความเสี่ยงสูง (๒) ประการที่สองเป็นการล่าสัตว์ที่ไม่มีฤดูกาล (๓) เราสามารถล่องชนิดนี้ได้ตั้งแต่ฤดูใบไม้ผลิจนฤดูใบไม้ร่วง (๒) นอกจากนั้นยังเป็นสิ่งที่ท้าทายให้เราได้เรียนรู้ลักษณะนิสัยของมัน และรู้วิธีที่จะเอาชนะมัน (๓) มันจะซ่อนตัวลึกลับ มีความระมัดระวังและเล่ห์กลมากจนทำให้จับมันได้ยาก ซึ่งเป็นสิ่งที่เราต้องเรียนรู้ว่าทำอย่างไรเราจึงจะจับมันได้ (๒) เหตุผลประการสุดท้ายเราสามารถ ที่จะช่วยลดจำนวนซึ่งเป็นสัตว์ที่อันตรายลงไปได้

จากตัวอย่างข้างต้นใจความสำคัญของย่อหน้านี้ คือประโยคที่มีเลข (๑) กำกับคือ "มีเหตุผลหลายประการที่ทำให้ฉันจึงชอบล่องทางกระดิง" ส่วนประโยคที่มีเลข (๒) กำกับ คือ ใจความรอง ซึ่งเป็นข้อความที่ขยายแสดงเหตุผลของเนื้อความในประโยคใจความสำคัญ และข้อความที่มีเลข (๓) กำกับ คือรายละเอียดที่ขยายใจความรอง และใจความสำคัญ จะเห็นว่าประโยคที่ ๑ นั้น ครอบคลุมสาระทั้งหมดของย่อหน้าจึงเป็นแก่นของเรื่อง ประโยคอื่นๆ เป็นเพียงผลความที่ขยายหรือเสริมความให้ประโยคที่ ๑ ชัดเจน และสมบูรณ์ขึ้น

การจับใจความสำคัญจากการอ่าน

การจับใจความสำคัญจากการอ่าน มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

๑. อ่านเรื่องเพื่อทำความเข้าใจภาพรวมของเนื้อหาสาระ ในขณะที่อ่านควรตั้งคำถาม และพิจารณาว่าผู้เขียนกำลังสื่อเรื่องอะไร ใคร ทำอะไร เมื่อไร ที่ไหน ด้วยเหตุผลใดและอย่างไร

หากเรื่องนั้นมีชื่อเรื่องก็ให้พิจารณาดังแต่ชื่อเรื่องเพราะผู้เขียนมักจะตั้งชื่อเรื่องตามความคิดหลัก
ที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ

๒. พิจารณาคำคุณา (key words) ของเนื้อหาในแต่ละย่อหน้า ซึ่งอาจมีมากกว่าหนึ่งคำ
๓. พิจารณาเนื้อความที่ประกอบคำคุณา แยกส่วนใจความหลักซึ่งเป็นแก่นของเนื้อหา
ที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระ แยกใจความรองที่เป็นส่วนขยายความ และแยกรายละเอียดปลีกย่อยที่เสริมความ
๔. ตัดใจความรองที่เป็นส่วนขยาย และรายละเอียดทิ้ง
๕. หากย่อหน้านั้นไม่ปรากฏประโยคใจความสำคัญ ต้องพิจารณาเนื้อความแวดล้อม
โดยเฉพาะข้อความในย่อหน้าก่อนและหลัง ให้หิยประเด็นที่เป็นความคิดหลักที่กระจายอยู่ในย่อหน้านั้น
นำมาเรียบเรียงให้เป็นประโยคใจความสำคัญด้วยสำนวนภาษาของตนเอง
๖. เรียบเรียงใจความสำคัญให้ครบถ้วนตามเนื้อความเดิม ห้ามเปลี่ยนแปลง
หรือเพิ่มเติมเนื้อความ

การเรียบเรียงใจความสำคัญ

เมื่อจับใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้าแล้ว ต้องนำใจความสำคัญเหล่านั้นมาเรียบเรียงใหม่
โดยมีหลักการเรียบเรียงใจความสำคัญ ดังนี้

๑. หิยบกเฉพาะใจความสำคัญหรือความคิดหลักมาเรียบเรียง
๒. ตัดรายละเอียดทิ้งทั้งหมด
๓. หากใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้าที่จับมาซ้ำซ้อนกันให้ตัดส่วนที่ซ้ำกันออก
๔. จัดลำดับเนื้อหา โดยอาจเรียงลำดับตามเนื้อเรื่องเดิม หรือจัดลำดับข้อความใหม่
ตามความเหมาะสม ให้ต่อเนื่องกันอย่างมีสัมพันธ์ภาพ

การเรียงลำดับข้อความใหม่ต้องคงเนื้อความเดิมไว้ จะเปลี่ยนแปลงเนื้อหาไม่ได้
แต่ควรเปลี่ยนใช้สำนวนภาษาของตนเอง หลักสำคัญของการเรียบเรียงคือต้องมีสัมพันธ์ภาพ
กล่าวคือเนื้อหาเรียงลำดับความอย่างต่อเนื่องและภาษาเชื่อมต่อกันโดยใช้คำสันธานเชื่อมประโยค

บรรณานุกรม

คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. การใช้ภาษาไทย ๑.

พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒.

_____. การใช้ภาษาไทย ๑. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๙.